

Vendim nr. 17 datë 13.03.2024

(V-17/24)

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga: Holta Zaçaj, Kryetare, Marsida Xhaferllari, Fiona Papajorgji, Elsa Toska, Sonila Bejtja, Ilir Toska, Genti Ibrahim, Marjana Semini, Sandër Beci, anëtarë, me sekretare Belma Lleshi, në datat 15.02.2024 dhe 13.03.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 13 (M) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: **MIMOZA MARGJEKA**, përfaqësuar nga avokate Margarita Kola, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

PROKURORIA E POSAÇME KUNDËR KORRUPSIONIT DHE KRIMIT TË ORGANIZUAR, përfaqësuar nga prokurorët Sotir Kllapi dhe Enkeleda Millonai.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 457, datë 21.10.2022 të Gjykatës së Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar; nr. 171, datë 09.11.2022 të Gjykatës së Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar; nr. 00-2023-8, datë 12.01.2023 të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 17, 27, 28, pika 3 dhe 42, pika 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 5 dhe 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sandër Beci, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuesses, e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (*Prokuroria e Posaçme*), i cili ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuessja Mimoza Margjeka është proceduar nga Prokuroria e Posaçme në kuadër të procedimit penal nr. 186, datë 09.07.2020 (*procedimi penal nr. 186/2020*) për veprën penale “Korrupsioni pasiv i gjyqtarëve, prokurorëve dhe funksionarëve të tjerë të organeve të drejtësisë”, të parashikuar nga nenet 319/ç dhe 25 të Kodit Penal (*KP*).

2. Mbi bazën e kërkesës së Prokurorisë së Posaçme, Gjykata e Posaçme e Shkallës së Parë për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar (*GJKKO e Shkallës së Parë*), me vendimin nr. 92, datë 05.09.2020, ka vendosur caktimin e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi”, të parashikuar nga neni 237 i Kodit të Procedurës Penale (*KPP*). Masa është zbatuar në datën 09.09.2020. Po ajo gjykatë, me vendimin nr. 94, datë 12.09.2020, ka vendosur vazhdimin e zbatimit të masës. Kundër këtij vendimi ka ushtruar ankim kërkuessja.

3. Gjykata e Posaçme e Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar (*GJKKO e Apelit*), me vendimin nr. 29, datë 01.10.2020, ka vendosur miratimin e vendimeve nr. 92, datë 05.09.2020 dhe 94, datë 12.09.2020 të GJKKO-së së Shkallës së Parë. Ndërsa rekursi i ushtruar nga kërkuessja kundër këtij vendimi nuk është pranuar nga Gjykata e Lartë me vendimin nr. 00-2020-486, datë 24.12.2020.

4. Në vijim, GJKKO-ja e Shkallës së Parë, pasi është njohur me informacionin e prokurorit për hetimet e kryera për procedimin penal nr. 186/2020, në zbatim të nenit 246, pika 6, të KPP-së, me vendimin nr. 403, datë 24.11.2020, ka vendosur zëvendësimin e masës së sigurimit për kërkuessen në “Detyrim për t’u paraqitur në Policinë Gjyqësore”. Ky vendim është ndryshuar nga GJKKO-ja e Apelit me vendimin nr. 221, datë 17.12.2020 dhe kërkuessja ka vazhduar nën masën e sigurimit personal “Arresti në shtëpi”.

5. Në datën 26.02.2021 Prokuroria e Posaçme ka dërguar kërkesën për kalimin e çështjes në gjyq. Kërkesa është pranuar nga GJKKO-ja e Shkallës së Parë me vendimin nr. 37, datë 07.05.2021.

6. Gjatë kohës që çështja ka qenë në proces gjykimi, kërkuessja, në datën 19.10.2022,

mbështetur në nenin 263, pika 2, shkronja “b”, të KPP-së, ka kërkuar shuarjen e masës së sigurimit personal, me argumentin se është tejkaluar afati i zbatimit të saj. Kërkesa është rrëzuar nga GJKKO-ja e Shkallës së Parë, me vendimin nr. 457, datë 21.10.2022, me arsyetimin se masa e sigurimit personal “Arresti në shtëpi” është e ndryshme nga ajo “Arresti në burg” dhe në zbatim të nenit 263, pika 2, shkronja “b”, të lidhur me nenin 267, pika 1, të KPP-së për atë masë zbatohet dyfishi i afateve të parashikuara nga neni 263 i KPP-së. Në rastin konkret, sipas gjykatës, afati është 18 muaj, i cili ende nuk është përmbushur, ndaj masa nuk e ka humbur fuqinë e saj.

7. Mbi bazën e ankimit të kërkueses, GJKKO-ja e Apelit, me vendimin nr. 171, datë 09.11.2022, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, me të njëjtën linjë arsyetimi. Kundër këtij vendimi ka ushtruar rekurs kërkuësja, i cili është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 13.12.2022.

8. Gjatë kohës që rekursi ishte në pritje për shqyrtim, GJKKO-ja e Shkallës së Parë, me vendimin nr. 69, datë 15.12.2022, ka vendosur deklarimin fajtores të kërkueses sipas akuzës dhe dënimit e saj. Në pikën 14 të dispozitivit, GJKKO-ja e Shkallës së Parë, në zbatim të nenit 261, pika 1, shkronja “b”, të KPP-së, ka disponuar shuarjen e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi”. Ky vendim është lënë në fuqi nga GJKKO-ja e Apelit me vendimin nr. 52, datë 12.12.2023.

9. Ndërkohë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pasi ka marrë në shqyrtim rekursin për shuarjen e masës së sigurimit personal, me vendimin nr. 00-2023-8, datë 12.01.2023, ka vendosur mospranimin e tij me arsyetimin se çështja ka mbetur pa objekt, pasi masa e sigurimit personal nuk është më në fuqi, për shkak se ndaj kërkueses është disponuar me vendim penal të formës së prerë për dënimit e saj.

10. Në datën 09.05.2023 kërkuësja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual sipas objektit. Kolegji i Gjykatës në datën 07.07.2023 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve, ndërsa kjo e fundit në datën 14.07.2023 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve. Fillimisht, seanca plenare për shqyrtimin e çështjes u caktua në datën 15.02.2024, por për arsye objektive zhvillimi i saj u shty për datën 13.03.2024, ndryshim për të cilin palët janë njoftuar rregullisht.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

11. **Kërkuësja**, në mënyrë të përmblodhur, ka pretenduar se vendimet objekt kundërshtimi i kanë cenuar:

11.1. *Lirinë personale*, të garantuar nga nenet 27 dhe 17 të Kushtetutës, pasi në zbatim të gabuar të ligjit procedural penal asaj i është kufizuar liria tej afateve ligjore, pasojat e të cilit janë shtrirë edhe te familjarët e saj, në kushtet kur edhe bashkëshorti është proceduar me të njëjtën masë për efekt të të njëjtit procedim, situatë kjo që ka ndikuar te vajza e saj e mitur. Sipas saj, afati i masës së sigurimit personal ka qenë 9 muaj, pasi vepra penale për të cilën ajo është akuzuar parashikon dënimin me burgim deri në 10 vjet. Ndërkohë që afati i llogaritur prej saj nga data 26.02.2021 deri në datën 19.10.2022, ditën e paraqitjes së kërkesës, është 386 ditë, duke mos llogaritur afatet e pezulluara të paraburgimit.

11.2. *Të drejtën për një proces të rregullt ligjor*, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të *së drejtës së aksesit në aspektin substancial*, pasi Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak se çështja ka mbetur pa objekt, ndërkohë ai ka pasur objekt dhe lidhej me paligjshmërinë e vendimeve të dy gjykatave më të ulëta për rrëzimin e kërkesës e saj për shuarjen e masës së sigurimit personal si rezultat i përfundimit të afatit 9-mujor, në zbatim të nenit 263, paragrafi i dytë, shkronja “b”, të KPP-së. Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë i ka mohuar asaj të drejtën për t’u gjykuar. Për më tepër që kjo çështje ka rëndësi për njësimin e praktikës gjyqësore, pasi në vendime të ndryshme të kolegjeve penale të Gjykatës së Lartë janë mbajtur qëndrime të ndryshme në lidhje me llogaritjen e afateve të masës së sigurimit “Arresti në shtëpi”. Po kështu, kjo e drejtë është cenuar edhe për shkak të mosshuarjes së masës së sigurimit në kundërshtim me ligjin.

12. ***Subjekti i interesuar***, Prokuroria e Posaçme, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar se:

12.1. Pretendimi i kërkueses se afatet e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi” përlllogariten njësoj me masën e sigurimit “Arresti në burg” nuk qëndron, pasi tashmë ekziston një praktikë e konsoliduar që ndonëse këto masa shtrënguese kufizojnë në mënyrë të ngushtë lirinë e personit, ato ndryshojnë nga njëra – tjetra si për sa u përket kriterëve për t’u caktuar, ashtu dhe vendit e kushteve në të cilat ekzekutohen. Dallimi ndërmjet këtyre dy masave qëndron edhe për faktin se njëra i drejtohet të pandehurit (arresti në shtëpi), ndërsa tjetra Policisë Gjyqësore (arresti në burg), afati i së parës fillon në çastin që njoftohet vendimi, ndërsa i së dytës nga çasti i arrestimit ose ndalimit. Gjithashtu, njoftimi i të pandehurve bëhet në mënyra të ndryshme. Nga ana

tjetër, vetë legjislatori është kujdesur që të shprehë qartësisht se kur për këto dy masa mund të zbatohen procedura ose afate të njëjta, sikurse në rastin e neneve 236 dhe 248 të KPP-së.

12.2. Pretendimi i kërkueses për *cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor* është i pabazuar, pasi parë në aspektin procedural Gjykata e Lartë ka vepruar drejt me mospranimin e rekursit, sepse masa e sigurimit personal nuk ekzistonte më, pasi ishte shuar. Pavarësisht se Gjykata e Lartë nuk ka bërë analizë të detajuar të pretendimeve të ngritura nga kërkuësja në rekurs, kjo nuk e bën vendimin e saj të cenueshëm dhe nuk konstatohet as ndonjë shkelje e së drejtës së kërkueses. Për më tepër, çështja nuk shtron diskutime ligjore dhe arsyetimi i dhënë nga gjykatat më të ulëta ka qenë ezaurues. Kërkuësja ka pasur mundësi t’u drejtohet gjykatave dhe kërkesa e saj është shqyrtuar nga të tria gjykatat, për pasojë asaj nuk i është mohuar e drejta për t’u gjykuar ose për t’u drejtuar gjykatës.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkueses

13. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

14. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht.

15. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkuesja ka kundërshtuar procesin gjyqësor të zhvilluar nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm për kërkesën e saj për shuarjen e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi”. Ndërkohë, në momentin e paraqitjes së ankimit kushtetues (09.05.2023) dhe shqyrtimit të tij nga Gjykata (13.03.2024), masa e sigurimit personal ndaj kërkueses ishte shuar me vendimin e dënimit të datës 15.12.2022 të GJKKO-së së Shkallës së Parë, të lënë në fuqi nga GJKKO-ja e Apelit me vendimin e datës 12.12.2023.

16. Gjykata thekson se në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, në rastin e ankimeve kushtetuese individuale kërkuesi duhet të provojë legjitimitetin e tij si në aspektin procedural, ashtu edhe në atë substancial. Kjo do të thotë se individ mund të bëjë kërkesë në Gjykatë vetëm për çështje që lidhen me interesat e tij, si dhe të provojë se në çfarë mënyre ai është cenuar në të drejtat e tij kushtetuese, pra se është viktimë e një shkeljeje dhe pasojat nga akti i kundërshtuar janë të drejtpërdrejta dhe reale për të.

17. Në kontekst të rrethanave të rastit në shqyrtim, Gjykata sjell në vëmendje qëndrimin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*) në çështjen Hysa kundër Shqipërisë, datë 21.02.2023, sipas së cilës “*ndonëse në datën kur Gjykata Kushtetuese mori vendimin e saj, kërkuesja kishte vuajtur tashmë kufizimin e lirisë së saj, ajo mund të përfitonte në mënyrë legjitime nga një shqyrtim kushtetues post facto dhe se një shqyrtim i plotë nga Gjykata Kushtetuese mund të kishte çuar në konstatimin se kërkuesja ishte mbajtur në burgim në shkelje të së drejtës së saj për liri.*” (shih Hysa kundër Shqipërisë, datë 21.02.2023, § 83).

18. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se ka detyrimin të shqyrtojë rastin e kufizimit të lirisë personale, pavarësisht faktit nëse kërkuesja në kohën e shqyrtimit të çështjes ndodhej në kushtet e kufizimit të kësaj lirie ose jo. Për rrjedhojë, kërkuesja legjitimohet *ratione personae*, pasi ka interes të drejtpërdrejtë për çështjen e parashtruar, në zbatim të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës.

19. Për sa i takon kriterit për *shterimin e mjeteve juridike efektive*, individ mund t'i drejtohet Gjykatës me ankim individual kushtetues, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Detyrimin për përmbushjen e këtij kriteri Gjykata e ka vlerësuar si në rastet e vendimeve përfundimtare, që kanë përmbyllur në themel procesin gjyqësor, ashtu edhe në rastin e vendimeve të ndërmjetme, karakteri i të cilave është konsideruar përfundimtar për qëllimet e nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës. Për sa u takon këtyre të fundit, Gjykata ka pranuar se vendimet gjyqësore për caktimin e masës së sigurimit personal me karakter shtrëngues që lidhet me heqjen e lirisë së individit, si

përrjashtim, e bëjnë atë një vendim përfundimtar në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 19, datë 04.04.2023; nr. 14, datë 11.03.2021; nr. 28, datë 23.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Gjykata çmon se kërkuesja ka paraqitur ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor dhe pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta për kërkesën e saj për shuarjen e masës së sigurimit personal me karakter shtrëngues “Arresti në shtëpi”. Për rrjedhojë ajo i ka shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion para se t’i drejtohet Gjykatës, pasi nuk ka më mjete të tjera ankimi ndaj vendimit të Gjykatës së Lartë.

21. Gjithashtu, kërkuesja legjitimohet edhe *ratione temporis*, pasi vendimi më i fundit gjyqësor i kundërshtuar prej saj është dhënë në datën 12.01.2023, ndërsa ankimi kushtetues është paraqitur në datën 09.05.2023, pra brenda afatit 4 - mujor të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

22. Lidhur me legjitimitimin *ratione materiae*, kërkuesja ka kundërshtuar vendimet e gjykatave të zakonshme që kanë shqyrtuar kërkesën e saj për shuarjen e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi”, me pretendimin se ato i kanë cenuar lirinë personale dhe të drejtën për proces të rregullt ligjor në drejtim të së drejtës së aksesit, të garantuara nga nenet 27 dhe 42 të Kushtetutës. Sipas kërkueses, Gjykata e Lartë, me arsyetimin se çështja ka mbetur pa objekt, pasi masa e sigurimit është shuar me vendimin e themelit për dënimin e saj, nuk e ka pranuar rekursin. Përkundër këtij pretendimi, subjekti i interesuar, Prokuroria e Posaçme, ka prapësuar se Gjykata e Lartë ka vepruar drejt me mospranimin e rekursit, pasi masa e sigurimit personal ishte shuar.

23. Gjykata vë në dukje se sipas nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës dhe nenit 71/a, pika 1, shkronja “ç”, të ligjit nr. 8577/2000, kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të garantuara në Kushtetutë dhe kur shqyrtimi i çështjes mund të rivendosë të drejtën kushtetuese të shkelur.

24. Në këtë drejtim, Gjykata thekson rëndësinë e veçantë që merr liria personale si një e drejtë themelore kushtetuese dhe substanciale, e cila nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 12, datë 24.05.2022; nr. 40, datë 18.07.2012 të Gjykatës Kushtetuese*), si dhe mundësinë që ka kushdo për të gëzuar të drejtën për kompensim për burgim të padrejtë edhe në rastin e vuajtjes së arrestit në shtëpi tej afateve të përcaktuara nga ligji. Lidhur me këtë GJEDNJ-ja, në rastin e shqyrtimit të pretendimeve për parregullsi të procesit gjyqësor që ka sjellë kufizim të padrejtë të lirisë, është shprehur se “*përveç interesit moral në marrjen e rezultatit, një ndihmë*

e tillë deklarative mund të hapte rrugën edhe për një kërkesë për kompensim mbi arsyet për burgim të paligjshëm sipas nenit 5 § 5 të Konventës (shih Hysa kundër Shqipërisë, datë 21.02.2023, § 83).

25. Për sa më lart, Gjykata, duke mbajtur në konsideratë thelbin e argumenteve të kërkueses, vlerëson t'i analizojë pretendimet e saj në këndvështrim të së drejtës së aksesit të lidhur me kufizimin e lirisë personale, të cilat hyjnë në juridiksionin kushtetues të saj.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me kufizimin e lirisë personale

26. Kërkuësja ka pretenduar se në zbatim të gabuar të ligjit procedural penal asaj i është kufizuar liria tej afateve ligjore, pasojat e të cilit janë shtrirë edhe te familjarët e saj, në kushtet kur edhe bashkëshorti është proceduar me të njëjtën masë për efekt të të njëjtit procedim, situatë kjo që ka ndikuar te vajza e saj e mitur. Sipas saj, afati i masës së sigurimit personal ka qenë 9 muaj, pasi vepra penale për të cilën ajo është akuzuar parashikon dënimin me burgim deri në 10 vjet. Ndërkohë që afati i llogaritur prej saj nga data 26.02.2021 deri në datën 19.10.2022, ditën e paraqitjes së kërkesës, është 386 ditë, duke mos llogaritur afatet e pezulluara të paraburgimit. Sipas saj, Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak se çështja ka mbetur pa objekt, ndërkohë ai ka pasur objekt dhe lidhje me paligjshmërinë e vendimeve të dy gjykatave më të ulëta për rrëzimin e kërkesën e saj për shuarjen e masës së sigurimit personal si rezultat i përfundimit të afatit 9-mujor, në zbatim të nenit 263, paragrafi i dytë, shkronja “b”, të KPP-së. Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë i ka mohuar asaj të drejtën për t'u gjykuar. Për më tepër që kjo çështje ka rëndësi për njësimin e praktikës gjyqësore, pasi në vendime të ndryshme të kolegjeve penale të Gjykatës së Lartë janë mbajtur qëndrime të ndryshme në lidhje me llogaritjen e afateve të masës së sigurimit “Arresti në shtëpi”.

27. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Posaçme, ka prapësuar se pretendimi i kërkueses nuk qëndron, pasi tashmë ekziston një praktikë e konsoliduar, që ndonëse këto masa shtrënguese kufizojnë në mënyrë të ngushtë lirinë e personit, ato ndryshojnë nga njëra – tjetra si për sa u përket kritereve për t'u caktuar, ashtu dhe vendit e kushteve në të cilat ekzekutohen. Nga ana tjetër, vetë legjislatori është kujdesur të shprehë qartësisht se kur për këto dy masa mund të zbatohen procedura ose afate të njëjta, sikurse në rastin e neneve 236 dhe 248 të KPP-së. Sipas tij, parë në aspektin procedural, Gjykata e Lartë ka vepruar drejt me mospranimin e rekursit, pasi masa e sigurimit personal nuk ekzistonte më sepse ishte shuar. Pavarësisht se Gjykata e Lartë nuk ka bërë analizë të detajuar të pretendimeve të ngritura nga kërkuësja në rekurs, kjo nuk e bën vendimin e

saj të cenueshëm dhe nuk konstatohet as ndonjë shkelje e së drejtës së kërkueses. Për më tepër, çështja nuk shtron diskutime ligjore dhe arsytimi i dhënë nga gjykatat më të ulëta ka qenë ezaurues, ndërsa kërkuesja ka pasur mundësi t'u drejtohet gjykatave dhe kërkesa është shqyrtuar nga të tria gjykatat, për pasojë asaj nuk i është mohuar e drejta për t'u gjykuar ose për t'iu drejtuar gjykatës.

28. Kushtetuta në nenin 42 ka parashikuar se liria nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor (*pika 1*) dhe se kushdo, për mbrojtjen e saj, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë (*pika 2*). Ndërsa në nenin 27 ajo ka sanksionuar se liria nuk mund t'i hiqet askujt, përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj (*pika 1*) dhe se kufizimi i saj mund të bëhet vetëm kur ka dyshime të arsyeshme se individi ka kryer një veprë penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj (*pika 2, shkronja "c", po aty*).

29. Për sa i takon së drejtës së aksesit në gjykatë, Gjykata ka theksuar se kur në rekurs janë ngritur pretendime, të cilat janë të rëndësishme për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme dhe kërkuesi nuk ka marrë përgjigje për to, për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, kjo përbën cenim të së drejtës themelore për proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës. Në këtë kuptim, aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë (*shih vendimet nr. 58, datë 13.11.2023; nr. 11, datë 16.04.2018 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Gjithashtu, për sa i përket kufizimit të lirisë personale, Gjykata ka pohuar se organet e pushtetit publik kanë detyrimin të respektojnë të drejtën për proces të rregullt ligjor edhe ndaj personave të cilëve sipas ligjit u është kufizuar liria, pasi, ashtu si të drejtat e tjera, edhe kjo e drejtë është e pandashme, e patjetërsueshme dhe e padhunueshme (*shih vendimin nr. 5, datë 22.02.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Lidhur me kufizimin e lirisë personale si pasojë e zbatimit të masës së sigurimit "Arresti në shtëpi", GJEDNJ-ja në praktikën e saj gjyqësore është shprehur se kjo masë konsiderohet, për nga shkalla dhe intensiteti i saj, si privim i lirisë në kuptim të nenit 5 të KEDNJ-së (*shih Nikolova kundër Bullgarisë (nr. 2), datë 30.09.2004, § 60; Ninescu kundër Republikës së Moldavisë, datë 15.07.2014, § 53; Delijorgji kundër Shqipërisë, datë 28.04.2015, § 75*). Sipas GJEDNJ-së, është e vërtetë se në shumicën e rasteve arresti në shtëpi nënkupton më pak kufizime dhe një shkallë më të vogël vuajtjeje apo shqetësimi për të pandehurin sesa paraburgimi i zakonshëm në burg. Pavarësisht nga vendi, ndaj kërkuesit zbatohen të njëjta kritere për të gjithë

periudhën e kufizimit të lirisë. Po sipas saj, nocionet “shkallë” dhe “intensitet” në praktikën gjyqësore, si kritere për zbatueshmërinë e nenit 5 të KEDNJ-së, i referohen vetëm shkallës së kufizimeve të lirisë së lëvizjes, jo dallimeve në rehati ose në regjimin e brendshëm të paraburgimit (*shih Buzadji kundër Republikës së Moldavisë, datë 05.07.2016, § § 103, 112 – 114*).

32. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se kërkesja në datën 19.10.2022, bazuar në nenin 263, pika 2, shkronja “b”, të KPP-së, ka paraqitur kërkesë në gjykatë për shuarjen e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi”, me argumentin se në datën 26.02.2021 janë depozituar në gjykatën e shkallës së parë aktet e procedimit penal nr. 186/2020 dhe prej asaj dite kanë kaluar 12 muaj pa u dhënë vendimi. Sipas kërkueses, vepra penale për të cilën ajo akuzohet është e parashikuar nga neni 319/ç i KP-së, që përcakton masën e dënimit nga tre deri në dhjetë vjet burgim. Në këtë situatë, sipas saj, masa e sigurimit personal e ka humbur fuqinë për shkak të tejkalimit të afatit 9-mujor, duke qenë se shqyrtimi gjyqësor ishte në proces dhe se nga përlllogaritja e afateve të gjykimit kanë kaluar pa u dhënë vendimi nga gjykata e shkallës së parë 386 ditë, duke mos llogaritur afatet e pezulluara të paraburgimit.

33. GJKKO-ja e Shkallës së Parë, me vendimin e datës 21.10.2022, e ka rrëzuar këtë kërkesë, pasi ka arsyetuar se kërkesja gjendet në kushtet e masës së sigurimit personal “Arresti në shtëpi”, e cila është një masë sigurimi e ndryshme nga ajo e paraburgimit “Arresti në burg” dhe në rastin konkret duhet të plotësohen edhe kushtet e parashikuara nga neni 267, pika 1, i KPP-së. Megjithatë, sipas gjykatës, edhe sikur përlllogaritja e afateve të bëhej sipas nenit 263 të KPP-së, sërish masa nuk e humbet fuqinë e saj, pasi nuk rezulton të ketë kaluar afati i kohëzgjatjes tërësore të paraburgimit prej 2 vjetësh, sikurse e parashikon pika 6 e nenit 263 të KPP-së.

34. Kërkesja e ka kundërshtuar këtë qëndrim në GJKKO-në e Apelit, e cila, me vendimin e datës 09.11.2022, ka argumentuar se afatet e parashikuara në nenin 263 të KPP-së lidhen me rastin e paraburgimit, ndërsa për të gjitha masat e tjerat të sigurimit personal me karakter shtrëngues, përfshirë edhe masën e sigurimit “Arresti në shtëpi”, vlen afati i kohëzgjatjes së tyre sipas parashikimit të nenit 267, pika 1, të KPP-së. Po kështu, ajo ka arsyetuar se është e qartë që në zbatim të nenit 267 të KPP-së afati i secilës masë sigurimi (e ndryshme nga “Arresti në burg”) përlllogaritet sa dyfishi i kohëzgjatjes së afatit të parashikuar nga neni 263 i KPP-së dhe fillon të ecë për secilën masë më vete nga zbatimi dhe po nga ky moment përlllogaritet edhe afati i kohëzgjatjes maksimale të secilës masë.

35. Kundër këtij vendimi kërkesja ka ushtruar rekurs, duke parashtruar, në mënyrë të përmbledhur, se gjykatat kanë interpretuar në mënyrë të gabuar ligjin procedural penal, pasi

kohëzgjatja e masës së arrestit në shtëpi është e barabartë me kohëzgjatjen e afateve të paraburgimit, pra barazohet me paraburgimin dhe në këto kushte edhe përlllogaritja e kohëzgjatjes së këtyre afateve referon në nenin 263 të KPP-së dhe pezullimi i afateve të paraburgimit referon te neni 265 i KPP-së. Sipas kërkueses, gjykatat nuk kanë zbatuar rregullat e neneve 237/4 dhe 263 të KPP-së dhe as vendimet njësuere të vetë Gjykatës së Lartë.

36. Pas shqyrtimit të rekursit, Gjykata e Lartë, me vendimin e datës 12.01.2023, mbështetur në interpretimin e neneve 420 dhe 433 të KPP-së, ka vendosur mospranimin e tij. Në vendimin e saj Gjykata e Lartë ka konstatuar se rekursi është regjistruar në datën 13.12.2022 dhe se kërkuesja ka ngritur pretendime që kanë të bëjnë me interpretimin e gabuar të ligjit procedural penal nga gjykatat e posaçme për shuarjen e masës së sigurimit personal, pasi kanë kaluar afatet ligjore. Në vijim, Gjykata e Lartë ka vlerësuar se në momentin e shqyrtimit të rekursit masa e sigurimit, për të cilën është kërkuar shuarja, nuk është më në fuqi, për shkak se për procedimin penal ndaj kërkueses gjykata ka disponuar me vendim penal të formës së prerë. Në këto kushte, sipas Gjykatës së Lartë, rekursi nuk ka më objekt, për pasojë ajo ka disponuar mospranimin e tij.

37. Për sa më lart, Gjykata konstaton se kërkuesja i është drejtuar Gjykatës së Lartë me rekurs për të kundërshtuar interpretimin që gjykatat më të ulëta u kanë bërë dispozitave të KPP-së lidhur me kohëzgjatjen e masës së sigurimit “Arresti në shtëpi” për efekt të shuarjes së saj, duke parashtruar pasoja me natyrë kushtetuese. Ndërkohë, rezulton se Gjykata e Lartë ndonëse ka zgjidhur formalisht çështjen, duke vendosur mospranimin e rekursit, ajo nuk ka bërë vlerësim në substancë të shkaqeve të tij, duke u mjaftuar me faktin se masa për të cilën kishte nisur procesi ishte shuar tashmë nga vendimi gjyqësor i dënimit. Pra, Gjykata e Lartë nuk ka bërë vlerësim nëse gjykatat më të ulëta për shkak të interpretimit të ligjit procedural penal i kanë cenuar ose jo lirinë personale kërkueses për periudhën që ajo pretendonte se ka qëndruar përtej afatit të parashikuar nga ligji. Thënë ndryshe, megjithëse Gjykata e Lartë ka konstatuar se pretendimet e kërkueses lidheshin me interpretimin e gabuar të ligjit procedural penal nga gjykatat e posaçme (*shih paragrafin 15 të vendimit të Gjykatës së Lartë*), ajo nuk u ka dhënë përgjigje atyre, duke i lënë të pazgjidhura, në thelb, pasojat që kishin të bënin me një të drejtë themelore kushtetuese sikurse është kufizimi i lirisë personale.

38. Në kontekst të sa më sipër, Gjykata rithekson se dispozitat e KPP-së nuk mund të interpretohen nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në mënyrë të ngushtë, të atillë që cenon thelbin e së drejtës së një individi për t’iu drejtuar asaj gjykate (*shih vendimin nr. 5, datë 02.03.2011 të*

Gjykatës Kushtetuese) dhe se të drejtat individuale duhet të interpretohen gjithmonë në atë mënyrë që të jenë efektive (*shih vendimin nr. 13, datë 07.03.2024 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Nga ana tjetër, Gjykata konstaton se qasja e Gjykatës së Lartë në rastin konkret nuk është në koherencë as me qëndrimin e shprehur prej asaj vetë në vendimin njësoes për praktikën gjyqësore nr. 00-2021-1134 (62), datë 01.11.2021, ku, ndër të tjera, ka pohuar se në rastin e rekurseve në lëndë të masave të sigurimit, shqyrtimi i tyre lidhet ngushtësisht me pretendimet për shkelje të ligjit, pasi juridiksioni rishikues i Gjykatës së Lartë nënkupton shqyrtimin e rekurseve për shkelje të ligjit material dhe procedural, duke siguruar zbatimin uniform të ligjit ose zhvillimin e praktikës gjyqësore (*shih paragrafët 44 dhe 45 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

40. Për sa më lart, Gjykata, duke mbajtur në konsideratë edhe rolin subsidiar të saj në respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, vlerëson se Gjykata e Lartë duke mos kontrolluar ligjshmërinë e vendimmarrjes së gjykatave të faktit, ndonëse është ndodhur para pretendimeve për interpretim të gabuar të ligjit prej tyre, ka cenuar të drejtën e kërkuases për proces të rregullt ligjor. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuases për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me kufizimin e lirisë personale gjatë gjykimit të rekursit është i bazuar.

41. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuases janë të bazuara, sipas arsytimit të mësipërm, ndaj kërkesa pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

V E N D O S I:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-8, datë 12.01.2023 të Gjykatës së Lartë.
3. Dërgimin për shqyrtim pranë Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 13.03.2024

Shpallur më 12.04.2024